

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 10.— Lir, za inozemstvo 15.20 Lir
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno čekovnem zavodu:
Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

I sommergibili dell'Asse in azione

Altre sei navi nemiche affondate nell'Atlantico e nel Mediterraneo

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 27 marzo il seguente bollettino di guerra n. 664:
Resistenti tempeste di sabbia hanno limitato, in Cirenaica, l'attività dei reparti esploranti e dell'aviazione.
Durante un'incursione notturna su Bengasi un velivolo nemico è precipitato in fiamme nei pressi di Regina.
Nell'isola di Malta formazioni aeree tedesche hanno intensamente bombardato impianti portuali e obiettivi navali colpendo con sicura efficacia piroscafi e unità da guerra alla fonda, centrando ripetutamente batterie contro-aeree e postazioni di proiettori; nei depositi di carburante di La Valletta è divampato un incendio di particolare violenza.
Sommergibili germanici, attaccando in più riprese ad oriente di Sollum un convoglio britannico fortemente scortato, affondavano un cacciatorpediniere, un piroscapo e una petroliera di 4000 tonnellate.
Un nostro sommergibile non è rientrato alla base.
Nostri sommergibili operanti lungo le coste degli Stati Uniti hanno affondato tre navi — di cui due petroliere — per complessive 22.600 tonnellate.

Osne podmornice na delu

Nadaljnjih šest sovražnih ladij potopljenih na Atlantskem oceanu in na Sredozemskem morju

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 27. marca naslednje 664. vojno poročilo:
Neprestani peščeni vihrari so v Cirenaiki omejili delavnost izvidniških oddelkov in letalstva.
Med nočnim letalskim napadom na Bengazi je v bližini Regine in plamenih orošilo na tla sovražno letalo.
Na otoku Malte se nemški letalski oddelki silovito bombardirali pristanišče naprave in pomorske cilje ter z gotovimi učinki vadel parnike in vojne edinice v ozemlju, kakor tudi ponovno profilirale baterije in zarotne postojanke. V zalozbah goriva v La Valletti je izbruhnil požar izredne silovitosti.
Nemške podmornice, ki so večkrat vrstili napade vzhodno od Solima britanski konvoj v močnem spremstvu, so potopile sovražni rušilec, trgovski parnik in benzijsko ladijo s 4000 tonami.
Ena naša podmornica se ni vrnila na svoje oporišče. Naše podmornice, ki operirajo ob obali Zedinjenih držav Severne Amerike, so potopile tri ladje, med njimi dve petrolejski ladiji, s skupno tonazno 22.600 ton.

Uspehi italijanskega letalstva
Dosedaj je uničilo 2221 sovražnih letal ter potopilo 85 vojnih in trgovskih ladij, poškodovalo pa 151 vojnih in 75 tovornih ladij

Rim, 28. marca. s. »Vie dell'Aria« so objavile naslednje rezultate ki so jih italijanske letalske oborožene sile dosegle v borbi proti sovražniku od pričetka vojne do 27. marca 1942:
Italijanske sile so na vseh bojiščih zaporedno uničile ali uničile na tleh 2221 letal. Verjetno je bilo sestreljenih ali uničenih še nadaljnjih 781 letal.
Potopljenih je bilo z letalskimi torpedi 72 vojnih ladij, in sicer 12 križark, 2 pomorski križarki, 3 rušilci, en monitor, ena ladija za razpenjanje mrež, 2 nedoločeni vojni ladiji, 2 letalskim bombami; ki bilo potopljenih 13 vojnih ladij, in sicer 3 križarke, 3 rušilci, 6 podmornic in en brzi torpedni čoln. Z letalskimi torpedi je bilo nadalje potopljenih 32 trgovskih ladij, z letalskimi bombami pa 36.
Z letalskimi torpedi je bilo poškodovanih 70 vojnih ladij in sicer 5 bojnih ladij, 6 nosilci letal, 46 križark, 1 pomožna križarka, 11 rušilcev in ena nedoločena ladija. Ena in ista ladija je bila lahko pri različnih operacijah zadeta večkrat isto velja za vojne ladje ki so bile poškodovane z letalskimi bombami. Teh je bilo 81, in sicer 11 vojnih ladij, 36 križark, 10 nosilci letal, 12 rušilcev, 2 podmornice, 2 nedoločeni vojni ladiji in en brzi torpedni čoln. Končno je bilo z letalskimi torpedi poškodovanih 14 tovornih z letalskimi bombami pa 61 tovornih ladij.

Ducejeva skrb za umetnost

Italija bo v umetnosti vedno na prvem mestu

Rim, 28. marca. Duce je v prisotnosti prosvetnega ministra Ekselence Botassa generalnega direktorja za umetnost dr. Lazzarja in predsednika fašistične konference svobodnih poklicev in umetnikov nacionalnega svetnika di Marzia sprejel člane nacionalnega direktorja in povernike nacionalnih sektorjev; ter tajnike mednarodnih sindikatov nacionalnega sindikata za lepo umetnost. Predsednik konfederacije di Marzio je Duceju poročal o zbiranju v gledališču lepih umetnosti, na katerem je bil obsežen politični, socialni, in umetniški pomen tako zvezanega zakona o dveh odstotkih. Izrazil je globoko zahvalo in učenost umetnikov Duceju za ta zakon. Nato je nacionalni svetnik Marzini prečital resolucijo, ki so jo sprejeli umetniki iz vse Italije.
Duce je izjavil, da je namen zakona, ki mu ni primere v tuji zakonodaji, podpreti umetnost. Na ta način je hotel izraziti svojo zaupanje italijanski umetnosti in umetnikom, ki delujejo v okviru revolucije. Izrazil je svoje zadovoljstvo sprito doslej doseženih rezultatov, ki jamčijo fašistični Italiji za ono prvo mesto v umetnosti, ki ji je v zgodovini vselej pripadalo in ji bo pripadalo tudi v bodoče.

Znaki nezadovoljstva z angleško vlado

Rim, 28. marca. s. Londonski listi opozarjajo na dogodek, ki je v analizi angleškega parlamentarizma zelo resen. Pri naših domačih volitvah v nekem volilnem okrožju je bil Churchillovemu in vladnemu prestu prizan hud udarec. Od pričetka vojne se je prvič zgodilo, da je pri volitvah propadel vladni kandidat. V resnici je prvi letalski maršal Arthur Longmore podlegel ekoran neznani neodvisnemu kandidatu Kentallu, ravnatelju neke letalske tvornice. Sprito tega dogodka si je lahko predstavljati, kakšno razpoloženje je zavladalo v angleški javnosti sprito nespodobnosti in šibkosti vlade pri reševanju problemov, ki so v zvezi z vojno produkcijo.

K. Visku kralja Borisa pri kancelarju Hitlerju

Sofija, 28. marca. s. Vladno glasilo »Veser« je objavilo komentar o obisku kralja Borisa pri Hitlerju. V njem naglašajo, da je

obisk izrazil v vseh bolgarskih krogih veliko zadovoljstvo, ker se je ob tej priliki enkrat izkazalo, kako tesno prijateljstvo vlada med Nemčijo in Bolgarijo. Bolgarija, pravi list, je zvest tovariš Nemčije v sedanjih veliki vojni in stopa odločno ob njeni strani na poti k zmagi. Bolgarija se je sedaj že odločila, da se v temen tovarištvu bori proti anglosaški plutokraciji in boljševizmu.
»Dnes« pravi v svojem članku, da vidi ves bolgarski narod v obisku kralja Borisa pri Hitlerju izraženo svojo ljubezen in skrb vladarja za svoj narod.

Uspeh zbirke za nemško zimsko pomoč

Berlin, 28. marca. s. Pretekli teden je bil poslednji teden nedeljskih zbirk za vojno zimsko pomoč v letu 1941-42. Zbrali so 37.8 milijonov mark prispevkov. Tollekega zneska ni dosegla še nobena zbirka. Lani je bilo nabranih zadnje nedeljske akcije za zimsko pomoč 27.8 milijonov mark. Pristek je znašal letos 38 odstotkov.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

Japonsko prodiranje v Birmi

Položaj v Birmi je za Angleže vedno resnejši — Japonske čete se približujejo birmanskemu petrolejskemu področju

Bangkok, 28. marca. s. Ameriške vesti s fronte pod Mandalayem pravijo, da postaja položaj v Južni Birmi zmerom resnejši. Večji oddelki japonskih sil prodirajo iz Kingona proti Proomu in v birmansko petrolejsko področje, od katerega so oddaljeni le še kakih 60 km.
Bolj proti jugu operirajo tri japonske divizije na področju med Minto in Taravadijem ter so te dni zavzele del tamkajšnje železniške proge.
Končno so se japonske čete koncentrirale tudi vzhodno od Taravadija v gorah med dolinama Iravadija in Sitanga. Te čete prodirajo sedaj v smeri od Peguja proti Imoasu. Japonci se poslužujejo padalcev, ki jim domače prebivalstvo povsod pomaga.
Bangkok, 28. marca. s. Angleški radio je objavil, da se je mesto Tungoo v Birmi predalo japonskim silam. Kitajske čete branjajo še nadalje zunanje postojanke mesta.



naglici popravljeni. Postaje bo sploščena oddajala vesti v japonskih pozneje pa tudi v hindujščini, pantonsčini in drugih jezikih.

Konec angleških koncesij na Kitajskem

Nanking, 28. marca. s. Polkovnik Iwasaki, načelnik tiskovnega oddelka japonskega ekspedicijskega zbora na Kitajskem, je izjavil, da povrnitev bivših angleških koncesij v Kantonu in Tienčinu vladi v Nankingu konkretno kaže na iskrenost japonske politike nasproti Kitajski. Polkovnik je opozoril, da je Velika Britanija celih 100 let in več izrabljala Kitajsko v okviru teh svojih koncesij, da pa je sedaj Japonska v borbi za veliko vzhodno Azijo odpravila to krivico.

Neznana usoda avstralskih čet

Rim, 28. marca. s. Vojni minister Ford je v govoru v avstralski poslanski zbornici izjavil, da ne more objaviti nikakih podatkov o usodi avstralskih čet, ki so se borile na Malajskem polotoku, na Timorju in na drugih področjih, ki so prešla pod japonsko oblast.

Vojna na morju

Buenos Aires, 28. marca. s. Iz Washingtona poročajo, da je mornarski ministerstvo objavilo komunikate o potopitvi neke ameriške tovorne ladje, ki je bila torpedirana 16 km daleč od Madrasa.

Nemško vojno poročilo

Uspešni protinapadi na vzhodni fronti — 19 sovražnih vlakov uničenih — 20 angleških letal sestreljenih — Uspešne letalske akcije

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 27. marca. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:
Na polotoku Kerču so odbile nemške in rumunske čete napade sovražnika, ki jih je podvzel v več valovih, in uničile pri tem 12 oklopnih voz.
Severno-vzhodno od Taganroga so bile močnejše sovjetske sile vržene v protinapadu s hudimi izgubami na svoje izhodne postojanke. Na več krajih srednjega in severnega odseka fronte so bile prav tako prizadete sovražnikove hude izgube. Ko je ponovil svoje brezuspešne napade. Lastni protinapadi so dovedli do nadaljnjih uspehov.
Letalsko orožje je razbilo zbirališča sovražnikovih oklopnih voz na polotoku Kerču in je uničilo samo v srednjem odseku fronte 19 sovjetskih transportnih vlakov.

Rensko-westfalska 243. pehotna divizija je v tedne dolgih najhujših obrambnih bojih odbila 120 sovražnikovih napadov, ki so jih deloma podpirali oklopni vozovi, in uničila glavno silo več sovjetskih divizij.
V severni Afriki je bila pri letalskih napadih na pristanišče v Tobruku poškodovana trgovska ladija srednje velikosti. Puščavska železnica v severnem Egiptu je bila v pretekli noči s bombnimi zadetki pretrgana na več mestih, pri čemer je bil uničen tudi 1. angleški transportni vlak.
Na Malte so nemški oddelki bojnih letal nadaljevali s posebnim uspehom napade na sovražnikove ladje v pristanišču La Valletta, kakor tudi v zalivu Marsa Scirocco. Bombe težkega kalibra so zadele eno križarko in pet velikih trgovskih ladij, izmed katerih so se štiri vzele. Doseženi so bili nadaljnji bombni zadetki na skladišča pogonskih sredstev, doka, vojašnice in protiletalske postojanke.
Na Sredozemskem morju je zasledovala ena izmed nemških podmornic angleški konvoj, v katerem sta bila — kakor je bilo javljeno že v večeršnjem vojnem poročilu — že zadeta 1 rušilec in 1 parnik, ter je potopila s torpedom petrolejsko ladijo s 4000 br. reg. tonami.

V borbi proti angleškemu otočju so letala v poslednji noči uspešno bombardirala vojaške naprave važnega ladjedelniskega središča Sunderlanda in neko pristanišče ob izlivu Humberja.
Vzhodno od Islanda je napadla ena izmed podmornic sovražnikovo trgovsko ladijo s 1500 br. reg. tonami, ki so jo ščitili ena stražna ladija in dva lovca podmornic, ter je sama potopila vse štiri ladje.
Pri napadu slabših sil angleškega letalstva v poslednji noči na zapadno Nemčijo je utrpel sovražnik hude izgube. Nočni lovci in protiletalski topovi so sestrelili 16 napadajočih bombnikov. Štiri nadaljnja angleška letala so bila sestreljena podnevi ob francoski zapadni obali.

Višji narednik Gildner je dosegel svojo 26. do 28., nadporočnik Lippe-Weissenfeld pa svojo 18. do 21. nočno lovsko zmago. Oddelek nočnih lovcev pod poveljstvom generalleutnanta Kamhuberja je tako v poslednji noči sestrelil 500. sovražnikovo letalo.

Slovaški vojni minister v Berlinu
Berlin, 28. marca. s. Na poziv voditelja nemškega oboroževanja in poveljnika rezervne vojske generala Fromma je prisel v Berlin načelnik slovaške generalnega štaba in vojni minister general Katroš. V Berlinu se bo mudil še danes in jutri. Oglel si bo nekaj nemških oddelkov in naprav.

Strogi nemški ukrepi proti kupčenju živil

Berlin, 28. marca. s. Nemški službeni list je objavil odredbo ministrskega odbora za narodno obrambo, s katero se izpopolnjujejo odredbe z dne 4. septembra 1939. Nova odredba določa najstrožje kazni za vse nakopičevalce surovin, živil in drugih potrebščin, katerih potrebnost je bila glede na vojno omejena ali ukinjena. Za take prestopke so bile med drugim določene kazni dosmrtno ječe in smrtna kazen.

Lavorike italijanskega ekspedicijskega zbora na vzhodni fronti

Berlin, 28. marca. s. Pod naslovom »Ducejevi vojniki proti boljševizmu« je »Deutsche Allgemeine Zeitung« objavila članek znanega novinarja Böhmija, ki pravi v njem takoj od začetka da je bil fašizem zmerom naravni sovražnik boljševizma. Kierkol so komunisti poskušali uveljaviti se je poslal Mussolini proti njim svoje napadalne batalione in legije črnih srac. Tako se je zgodilo v Španiji, kjer so Sovjeti s pomočjo Londona hoteli narodu vsiliti boljševiški režim. Črne srace so pritekle pomagale Francu na pomoč in so povsod pomagale njegovim četam poraziti rdečo vojsko. Tam so se italijanski in nemški vojniki prvič skupno borili in so s krvjo utrdili zvezo obeh osovratov.

Naravno je torej, da se je tudi Italija v trenutku ko je Hitler izdal svojo vojsko ukaz da odstrani neprestano boljševiško nevarnost od Evrope solidarizirala z Nemčijo in poslala svoje izbrane oddelke na novo bojišče v borbo ob strani nemških vojakov. Res je, da je to bojišče zelo oddaljeno od Italije. Nad 1000 km loči skrajno

mejo italijanskega polotoka do Stalinovega »rajja«. Toda Italija ve, kakšni nevarni sovražniki so Sovjeti in kako groze vsemu kontinentu. Bojni klic črnih srac odmeva v srcih vseh Italijanov.

V zadnjih dneh meseca junija preteklega leta je Benito Mussolini pregledal italijanske čete, ki so bile pripravljene, da krenejo na rusko bojišče. Motorizirani in oklopní oddelki, opremljeni z najmodernejšim orožjem in pod vodstvom generala Messe, so si vzeli ime italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji. Posamezne divizije tega zbora imajo slavna imena Turina, Pasubija in Aostske vojskote. Prve dni meseca julija je krenil ekspedicijski zbor na pohod preko Nemčije, Madžarske in Rumunije ter je stopil na sovjetska tla prve dni meseca avgusta.

Italijanske formacije so prestale svoj omenjeni kret na Dnjepru. Italijansko težko topništvo se je pridruživši nemškim baterijam in je strlo sovražni odpor. Prišlo se je zasledovanje sovražnika. Italijanska pehota je prešla v napad in je v odločilni me-

ri sodelovala v bitki ob Dnjestrju in Bugu. Ta bitka se je pozneje imenovala bitka ob dveh rekah. 11. in 12. avgusta so bili uničeni sovjetski oddelki pri Nikolajevu. Pri teh operacijah je sodelovala divizija »Pasubio«, ki je odbila sovražnika ujela nekaj 100 njegovih ljudi in mu zaplenila orožje, municijo in druge vojne potrebščine. Sledil je dvodnevni pohod preko Buga in Dnjepra. Italijanske inženirske čete so v 24 urah sredi peklenskega ognja zgradile most čez Bug in so ga pozneje kljub sovražnim napadom 11-krat popravile.

Nogodno vreme in terenske nepravilnosti so bile premagane. In tudi sovražni napadi so bili odbiti. Sredi septembra se je pričela bitka za Poltava. Ekspedicijski zbor je sodeloval pri teh operacijah, ki so se združile pod imenom bitke za Dnjeprometrovsk. Nastopila je kot avtonomni oddelki Sovjetske postojanke na levem bregu Dnjepra so predstavljale vrsto utrdb ki so bile strateško važne in jih je bilo treba zrvzeti, da bi se omogočilo nadaljnje prodiranje oklopnih oddelkov na tem odseku bojišča. Italijanska pehota je v borbah na nož branila mostišče pri Orelu. Divizija »Pasubio« je odprla nemškim oklopnim oddelkom pot in je preprečila sovražni protinapad. Konec septembra je bila skupaj z oddelki divizije »Torino« že na drugi strani Dnjepra. Sovražnik je bil obkoljen in uničen. Sovjetski tanki in minka polja niso mogla preprečiti ne zaustaviti sijajnega manevra Desettisojevega vojskega v velik vojni plen so bili rezultat teh operacij, ki so jih dovršile italijanske čete, čeprav njihovo število ni bilo veliko.

Po teh uspehih pa se Italijani niso ustavili. Ostra zima je italijanske čete presestnila toda kljub 40 stopinjam mraza so avtomobilske kolone prodirale še dalje. Zavzele so Pavlograd in nazadnje Stalino. Cilj je bil dosežen. Veliko sovjetsko industrijsko področje je prešlo pod oblast zmagovitih italijanskih čet. Italijanska javnost je z vedno večjim zanimanjem in navdušenjem sledila operacijam ekspedicijskega zbora. Vsi listi so objavljali dolga poročila svojih posebnih poročevalcev. Filmski žurnali družbe »Luce« so projicirali akcije Mussolinijevih vojakov ter njihovih nemških, rumunskih in madžarskih tovarišev. Z nemške strani so bile v polni meri priznane italijanske vrline in italijanski narod je bil ponosen nanje.

Clankar pravi dalje, da so vsi Italijani prepričani, da je vojna proti boljševizmu potrebna da je križarska vojna in da jo je treba nadaljevati, dokler Evropa ne bo rešena. Proti koncu preteklega leta so oddelki italijanske pehote, bersalierjev in črnih srac sredi intenzivnega mraza skupaj z nemško pehoto odbili iak napad in uspešno jim je nato prizadejati sovražniku velike izgube z nenadnim protinapadom. Pri tej operaciji, ki je dobila ime »božične bitke«, je padel na čelu svojih čet general De Carolis. Njegova junaška smrt je simbol borbenega duha italijanskega ekspedicijskega zbora. Huda borba se nadaljuje. Italijanski vojniki so se v zmagovitih bitkah trdno odločili boriti se ob strani nemških tovarišev in zaveznikov narodov, dokler ne bo dosežena končna zmaga.

Kmetijski minister v Budimpešti

Budimpešta, 28. marca. s. Italijanski kmetijski minister je včeraj s svojim spremstvom in v družbi madžarskega kmetijskega ministra Baniva krenil na državni posesti v Kisbazu in Babilji kakih 100 km daleč od Budimpešte. V Babilji je madžarski minister priredil svojemu gostu intimen obed. Od tam so krenili v Győr, kjer so se madžarski minister poslovil od Eksk. Pareschia, ki je s svojim spremstvom odpotoval proti Rimu.

Dva protituberkulozna dispanzerja

Dispanzer za ljubljansko okolico obsega 29 občin —
Novomeški nima lastnih prostorov

Ljubljana, 28. marca. O delovanju teh protituberkuloznih dispanzerjev, o novomeškem in ljubljanskem okolickem, smo sicer že poročali, a čitatelj si ni mogel ustvariti pravih slik; po pomoti se je v tiskarni mešal stavek tako, da so podatki o delovanju in razmerah novomeškega dispanzerja zašli pod poročilo o obeh ljubljanskih dispanzerjih. Ta neprijetna pomota je pa razumljiva, ker si je gradivo obeh poročil podobno in ker je bilo izvršeno pod podobnimi zaglavlji. Zato naj ob priliki kratko ponovimo nekaj najpomembnejših ugotovitev o delovanju novomeškega in ljubljanskega okoliskega dispanzerja.

Protituberkulozni dispanzer za ljubljansko okolico deluje na obsežnem področju, saj obsega 29 okolickih občin. Dispanzer deluje v istih prostorih kakor dispanzer za Ljubljano. Opremljen je zadovoljivo, ima rentgen in ordinacije so redne. To je treba naglasiti, kajti v nasprotju s tem dispanzerjem novomeški nima svojih prostorov, nima tudi svojega rentgena in ordinacijskega soba ni odprta bolnikom vsak dan. Opozoriti moramo tudi na razliko, da ima dispanzer za ljubljansko okolico zaposlene redno tri zaščitne sestre, med tem ko pri novomeškem dispanzerju dela le ena sestra in še ta je zaposlena drugje, tako da je njena zaposlitev pri dispanzerju le postranska.

Lani je bilo v novomeškem dispanzerju pregledanih 824 obiskovalcev, 448 moških in 376 žensk. Ordinacija je bilo skupno 1722 in 824 rentgenskih pregledov. V bolnico so poslali 16 bolnikov, štirje bolniki, ki so bili v oskrbi dispanzerja, so lani umrli, 9 jih je pa ozdravelo. Ob novem letu je imel dispanzer 72 oskrbovancev. Dohodki

dispanzerja so se zmanjšali. Socialnih akcij niso mogli prirediti.

V dispanzerju za ljubljansko okolico je pa bilo lani 820 kliničnih in 902 rentgenskih pregledov. Odprto tuberkulozo so odkrili v 8 primerih. Bolnike iz odprto tuberkuloze so skrbno nadzorovali, da zaščitijo pred okuženjem njihovo okolico, predvsem otroke. Temu delu je bilo namenjeno 178 pregledov. Kjer koli je bilo potrebno, so z vso strogostjo izvajali preventivne ukrepe in ločili, če je bilo le mogoče, predvsem dojenčke in otroke iz kužne okolice. Zaščitna sestra je napravila 229 obiskov pri bolnikih in njihovih družinah. Iz sredstev, zbranih pri človekoljubnih in socialnih ustanovah in organizacijah so razdelili družinam revnih bolnikov 1327 lir polpor.

Lani se je še posebej izkazalo, kako potrebno je dispanzersko delo, ko so se začeli vračati iz zdravilišč številni bolniki. Protituberkulozni dispanzerji so lani imeli posebno težke naloge, ker so morali imeti v evidenci, kolikor je pač bilo mogoče, razen svojih rednih oskrbovancev tudi iz zdravilišč vračajoče se, neozdravljene bolnike. Pri tem moramo upoštevati, da dispanzer ne more nikakor nadomestiti tujih zdravilišč. Delo dispanzerjev je namenjeno prelivem zaščiti prebivalstva pred boleznijo za jetiko. Dispanzer izsleduje bolnike, da zaščitijo njihovo okolico pred infekcijo, pomaga jim pa lahko kurativno le do neke mere. Prav tako ne more biti socialna pomoč, čeprav je še tako dragocena, dovolj učinkovita, da bi se bolniki laže upirali jetiki ter ozdraveli. Tega ne smemo nikdar pozabiti, ker presojamo delo protituberkuloznih dispanzerjev, kakor tudi ne, da dispanzer nima nikdar preveč gromotnih sredstev za svoje prepotrebno delo.

Žito in krompir namesto hmelja

Hmeljski nasadi na Spodnjem štajerskem skrčeni
približno za 70%

Spodnja Štajerska je že stara dežela hmelja. Že v srednjem veku so začeli tam pridelovati hmelj. Do pravega razvoja hmeljarstva je pa prišlo šele sredi prejšnjega stoletja zlasti v Savinjski dolini. Hmelj je postal važno izvozno blago. Vedno večje povpraševanje po njem je imelo v mnogih primerih za posledice nezdravo razširjenje hmeljskih nasadov na škodo drugih življenjsko važnih kmetijskih pridelkov.

Ker za doslej pridelane količine hmelja trenutno ni nobene potrebe bodo hmeljski nasadi na Spodnjem štajerskem skrčeni, v primeru z letom 1940 približno za 70%. O tem je izdal šef civilne uprave posebno naredb. Hmeljski nasadi bodo odslej obsegali 19 občin. Vse hmeljarstvo bo razdeljeno v dve področji. — V Savinjsko dolino in Marenberg. Hmeljarstvo področje Savinjska dolina obsega naslednjih 15 občin: Celje, Arja vas, Zalec, St. Peter, Polzeja (brez kat. občin Sv. Andraž in Dobrič), Braslovce, Paka, Vransko, Tabor, Prebold in sosedne občine Škofja vas, Šmartno, Voljnik, Nova cerkev in Dobrna. Hmeljsko področje Marenberg pa obsega občine Marenberg, Muta, Vuzenica in Vuhred. Vse

druge občine Spod. Štajerske morajo takoj opustiti svoje hmeljske nasade in porabiti dotično zemljišče za druge poljske pridelke.

V obeh dovoljenih hmeljarskih področjih so novi hmeljski nasadi prepovedani. Posebna komisija pooblaščenca za prehrano in kmetijstvo bo vsakemu hmeljarju v omenjenih občinah po odgovarjajočem skržanju ponovno določila obseg hmeljskih nasadov. Skrčeni bodo v prvi vrsti oni hmeljski nasadi, kjer je bila kakovost pridelanega hmelja slaba. Povsem bodo morali opustiti hmeljske nasade tisti hmeljarji, ki jih ni mogoče smatrati za kmetovalce in samopreskrbovalce, kakor tudi vsa posestva pod časno upravo državnega komisariata za ureditev nemstva.

Gospodarski posvetovalni organi prehranjevalnih organov dajejo hmeljarjem brezplačne nasvete glede preureditve hmeljskih nasadov. Po naredbi o skržanju hmeljskih nasadov prizadeji kmetovalci, bodo deležni pri pospeševanju kmetijstva večjih podpor. Takim kmetijam bo omogočeno h hreje povzdigati njihove kmetije na višjo dosegljivo stopnjo.

Ko pesije toplo solnce

se veseli staro in mlado — Tivoli že prihaja do veljave

Ljubljana, 28. marca. Solnce greje, da je veselje. Kar naenkrat so izginile vse sence, ki so tako mračno legale na naša razpoloženja. Niti skoro malec vsiljivi veter, ki pošilja z juga svoje tople zaloge, nam ne more pregnati zavesti, da smo jo končno vendarle prestali. Meščani se prvih solnčnih pozdravov veselijo, kolikor je komu mogoče. Vse klopi v Tivoliju in drugod so vsako popoldne že v zgodnjih urah »razprodane«. Kot da smo vsi skupaj velika družina, ki se dobro pozna in si smemo privoščiti razne domačnščine, ne da bi se kdo zmislił zgrajati se, iztegujejo daleč pred se noge in jim roke opusajo vsakovrstne like lezejo v zrak, če pač ni v bližini kaj bolj toplega in mehkega.

Največje veselje imajo menda otroci. Konec je njihovega jetništva za mrzlimi in neprijetnimi zidovi, kjer so jim znane že vse luknje in vsi koti. Svet se jim je neznatoma mogočno razširil in z veseljem se vračajo k lanskim igriščem na pesku, ob vodi in travi. So to nekako pripravljani dnevi, ko kasneje ustaljeni red še ne funkcionira. Kaj zato, če se poženeš na travo? Paznika še itak ni nikjer in na suhi in uveli

travi, kjer še ni cvetja in drugih nasadov, ne moreš napraviti škode. Tudi tovarišja se je tu pa tam spremenila in novi znanci so se neznani svojevleki, ki jim je najprej treba dognati razne prijetne in neprijetne lastnosti. Toda to ni mogoče, kar danes an jutri. Potrebno je, da solnce sije več dni, da se pesek ugreje, da se mladina popolnoma sprosti.

Pomlad je tu in kako bi bilo mogoče, da bi spregledali zaljubljenec, čeprav se najraje ognejo dirajo na glavnem prizorišču. Letos jih ni kar nič manj kot lani, čeprav so se pari letošnjo zimo pridno žegnili. Ogrevajo pa se že prav mlada srca, ki plašno tipajo v neznano srečo in doživetje. Toda pravega poleta še ni: krajevno zemljepisje je zaenkrat še precej zamotano in niso še odkrili vsa zavetišča, kamor bi bilo mogoče umakniti se pred radovednimi pogledi. Zdi se, da je letošnja pomlad v Ljubljani kar preveč ljudi, saj niso gotovi nikjer, da te kdo ne vrže iz sladkosti »prvega« poljuba, ali da ne prežene že priposestovane upravitelce.

Med tem ko meščani v središču obvladujejo promenado in Tivoli pa se okoliščina počasi naseljuje na svojih vrhovih, kjer pa

kako je s poželjivim pogledom ošinil njeno sloko postavlo.

Fant je naravnost očarljivo predzren, — je pomislila Berta in se brž pogledala v izločeno šipo, če ji klobuk, plašč in pas dobro pristajajo. Pri tem je svoja čustva na zunaj krotila, česar ni bilo mogoče trditvi o psičku, ki je javno kazal svoje simpatije do neznanca in se mu pustil božati. Berta je začutila v svojem srcu nekaj zavisti podobnega. Toda mladenič je bil menda res preboječ, kajti še vedno je ni bil odgovoril.

Prav tako neumen kakor čeden in predzren, — se je jezila Berta ter krenila jezna in razočarana naprej. Tedaj ji je pa šinila v glavo nova misel. Zavila je v stransko ulico. Če pride še zdaj za njo in ostane nem kar riba, bo pa nekaj doživela, ta čeden fant. In res je prišel do nje. Zadržala je korak. Stopil je k nji in psiček je ga navdušeno pozdravil. Molče je stopal nekaj časa kraj nje.

Berta je že hotela odiniti s srditim, ogorčenim pogledom, ko je naenkrat začutila, da ji je stisnil nekaj v roko. Potem je pa počasi odšel svoj pot.

Berta se je zasmejala sama pri sebi. — Bože moj, kako strašno neroden in boječ je ta fant, — je pomislila in pogledala, kaj ji je bil stisnil v roko. Bila je vizitka: »Emil Kraker, vašak za strokovno refo psov... se priporoča spoštovanim ljubiteljem živali«.

teh ni pri hiši, ob vodah in v javnih parkih. Najbolj zadovoljni so menda tisti, ki obračajo že zemljo na svojih vrtovih. Opažajo jih in videl bodi, da stikajo po vrtno skoro vsak razpoložljiv trenutek. V njih je toliko nemira, da bi radi, če kar danes in jutri imeli ves vrt urejen.

Na klopcih v predmetnih parkih pa so majhne podružnice »Tivolija« in v malem se ti pokaže slika, ki je v Tivoliju mnogo bolj živahna in pestra. Semkaj se zatekajo stare mamice, da se pomenijo o svojih skrbih. In kdo bi jim zameril, če so jim pogovori največkrat osredotočeni okoli skodelice tople, prijetno dišeče, prave kave.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu veljavne od ponedeljka 30. t. m. dalje, dokler ne izide nov cenik

Ljubljana, 28. marca. Po dogovoru z zastopniki in zastopniki konsumentov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni trg urad Visokemu Komisariatu spet predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani ter jih je bil odobril. Z odlokom VIII-2 št. 21-5 Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za ljubljansko določene najvišje cene od ponedeljka 30. marca 1942-XX. zjutraj dalje, dokler ne izide nov cenik.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje: Zeljate glave na drobno izred 10 kg 2 L; zeljate glave na debelo 1.50 L; kislj zeljate zeljarjev z obrtnim listom na drobno 2.50 L; kmečko kislj zelje na drobno 2 L; repa na drobno izred 10 kg 0.75 L; repa na debelo 0.60 L; kislj repa 2 L; otrebljeno rdeče zelje 3 L; otrebljeni ohrovt 2.50 L; repne cime 1 L; brstasti ohrovt 5 L; kolerabice 3 L; rumena koleraba 0.80 L; rdeča pesa 3 L; rdeči korenček brez zeleja 3.50 L; rumeno korenje na drobno 1 L; črna redkev 1.20 L; ovašeni hren 3 L; sopek zelenjave za juho s korenčkom 0.50 L; peteršilj 4 L; por 3.50 L; zelena 4 L; domača čebula 2.50 L; šalot 3 L; česen, 25 glavice na kg, 5 L; otrebljena endivija 4.50 L; narezani neotrebljeni motovilci 6 L; otrebljeni domači radič (cikorijski) 4 L; v skafih gojeni suhi radič 10 L; mehka špinada 5 L; liter suhih bezgovitih jagod 6 L; kilogram suhega šipka 8 L; kilogram suhega lipovega cvetja 20 L; Domača jabolka I. vrste: kanadka bobovec gambovec dolenski voščenska kaselska in Baumannova renet 7 L; II. vrste: tufelček, rožmarinček, drobna jabolka 5 L; Domači orehi 11 L;

Književnost nove Hrvatske

Velik razmah je doživela zlasti politična literatura

Tudi književnost se na Hrvatskem lepo razvija. Med najplodnejše pisatelje nove Hrvatske spada Mile Budak. Poleg njega je treba omeniti Milana Begovića, ki je napisal zadnja leta več učinkovitih gledaliških komadov in lepih romanov. Narodno zavedna hrvatska književnost pa prihaja do polne veljave šele zdaj. Veliki romani in velike drame morajo ostati za enkrat še v ozadju, kajti dogodki zadnjih dveh let so p-sateljem se prebuzili, da bi mogli črpati iz njih snov za večja dela. Pač pa pravi lirika. Hrvatska književnost je dobila zadnje čase več pesniških zbirk, med njimi Vinka Nikolića zbirko »Moje grude« in Alfrevičevo zbirko »Morje in daljina mesta«. Bosna je zastopana v novi hrvatski književnosti. Nadarjeni bosanski pripovednik Ahmed Muratbegović je izdal nedavno svojo četrtro zbirko novel pod naslovom »V vezirjevih sobanah«.

Velik razmah je doživela na Hrvatskem zlasti politična literatura. Tu je treba omeniti v prvi vrsti obirno delo Poglavljenika dr. Pavličića »Strahote zabluda«, v katerem obravnava pisec boljševizem in zavzema proti njemu odločno stališče. Ta knjiga je izšla pred štirimi leti najprej v italijanski, lani poleti pa tudi v hrvatski. Hrvatskih proizvedov je bilo prodanih že nad 40.000. V kratkem izide ta knjiga tudi v nemškem prevodu. Med pomembna politična literarna dela spada tudi delo zagrebškega publicista Vladimirja Cickaka »Zadnji dnevi zapadnoevropske demokracije«, v katerih obravnava pisec politične dogodke naših dni. Snov je črpal Cickak iz idejne zakladnice narodnega socializma. Cickak obravnava slabe strani materialistične meščanske države in opozarja na dobre strani in uspehe avtoritarnega državnega vodstva.

Sportni pregled

Sabljaški dvoboj Italija—Švedska

Včeraj se je v Stockholmu začel sabljaški dvoboj med reprezentancama Italije in Švedske. Za potek in izid dvoboja se v mednarodnih sabljaških krogih zelo zanimajo, saj je že nekaj let švedska med najboljšimi v sabljanju. V evropskih prvenstvih pred zadnjo olimpijado v Berlinu so bili švedski sabljaški vedno finalisti in njeni zastopniki so se vedno in povsod odlično borili. Na turnirju v Varšavi je major Dyrsen delil drugo mesto z Italijanom Ragno; bilo je to leta 1934. Naslednje leto je postal v Ouchyju Drakenberg evropski prvak. Na olimpijadi v Berlinu, kjer so veljali kot favoriti Francozi, se je edino Italijani mogli uvrstiti pred Švede. Tudi v tekmovalno posameznikov so Drakenberga prekosili edino trije Italijani.

Italijani so poslali v Stockholm naslednje sabljačje: Agostonia, Battaglio, Daria in Edouarda Mangiarottija, Dino Rastellija in Renza Marinija. Švedi pa so izbrali kot najverjetnejše da zastopajo njihove barve letalskega kapetana Fransa Cervella, inž. Hansa Drakenberga, stud. medicine Karla Forsella, poročnika Williama Gruta, poročnika Bengta Ljunguista, konjeniškega kapetana Karla Johana Wachtmeistera.

1 cm za svetovnim rekordom

Preko Lisbone poročajo iz New Yorka, da je metalec krogel Al Blozis na nekem lahkoletnem mitingu na pokritem igrišču vrget kroglo 17.39 m. Zaostal je za veljavnim svetovnim rekordom le za 1 cm. Rekord 17.40 m pripada Torranceu, ki ga je postavil že l. 1934. Na istem tekmovalju je George Rice pretekel tri milje v 13:45.7, Gilbert Dods pa je zmagal v teklu na eno miljo v času 4:08.7 pred Leslieem Mac Mitchellom, ki je potreboval 4:08.9.

Hokej: AMDG—Zagreb DK 4:2

Kakor smo že opozorili, so v sredo zvečer gostovali v Milazu hrvatski hokejisti moštvo hrvatskega prvaka ZDK. Milansko hokejski klub je proti Hrvatom postavil svoje drugo moštvo, ki je bilo dovolj močno, da je Hrvate z lepo igro porazilo,

S pomladjo so se v okolico naselili tudi tradicionalni »požigalci«. Z neko slastjo kopčijo po vrtovih vso gorljivo nesnago na kup in te dni se kadi že po vseh koncih in krajih, da je dimnega blagoslova, ki je vsako leto oznanjevalec preroditve, že kar preveč. Seveda na svojem so in nikjer jim ni zapovedano, da bi morali dim lovit v rjuhe. Pepel pa je tudi zelo koristno gnolilo za vrtove in zemljo. Torej ne šteje j m prekaževalnega veselja preveč v zlo, saj prispevajo k uspehom skupnosti. Sicer zaklenkrat res samo s smradljivim dimom, kasneje pa bi že še zadušilo po drugačnih dobrotah, ki bodo tekstile in prijale očem in želodcu.

Victor Eftimlju: »Človek, ki je videl smrt«. Tridejanska romunska komedija, katere dejanje se godi v polpreteklem času. V njej je duhovito ironizirano provincijalno življenje in malomeščanska jara gospoda s svojim mišljenjem in čustvovanjem, ter hrepenenjem po pomembnosti in časteh. Osrednji lik dejanja je potepuh-pustolovec, čigar miselnost povzroči konflikte in dejavnost. Igrali bodo: Cesar, Jaz, briječičeva, Simčičeva, V. Skrbnišek, Zatrešen, Jan. Režiser in inscenator: inž. B. Stupica.

— Ob 17.30 uri: Cenzato: »Zaljubljena žena«. Sodobna slika iz življenja. Osrednje dejanje je borba žene in ljubice za ljubezen zakonskega moža. Režiser: prof. Šest. Znižane cene od 12 lir navzdol.

Beleznica

KOLENDAR

DANES: Sobota, 28. marca: Janez Kapištran, Sikst III.

JUTRI: Nedelja, 29. marca: Cvetna, Ciril

DANASJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Pepelka

KINO SLOGA: Kuga v Parizu

KINO UNION: Mlada ljubezen

VESELI TEATER ob 18.30 v Delavski

zbornici

UMETNOSTNA RAZSTAVA v galeriji

Obersnel na Gosposvetski cesti

PRIREDITVE V NEDELJO

KINEMATOGRAFI NESPREMENJENO

VESELI TEATER ob 14.30 in 18.30 v De-

lavski zbornici

DEŽURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Mr. Leustek, Resljeva

cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12 in

Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta

MESTNO DEŽURNO ZDRAV. SLUŽBO

bo opravljalo od sobote od 20. do ponedeljka od 8. zjutraj mestni zdravnik

dr. Ivan Logar, Cesta 29. oktobra 7/I,

telefon št. 41-52.

S Spodnje štajerske

— Novi grobovi. V Mariboru so umrli 6-letna posestnikova hčerka Silvija Sumešnjak, rentnica Barbara Regoršek, stara 87 let, in bivši mesar Franc Springer, star 39 let.

— Gibanje prebivalstva v Celju. V prejšnjem tednu so imeli v Celju 24 rojstev, 5 porok in 8 novih grobov. Poročili so se Janez Zemljik s Heleno Bratuša, Franc Sodin z Ano Krašovec, Anton Dečman z Emo Lanegger, Peter Založnik z Margareto Pirchmayer in Pavel Pristan z Marijo Borko. Umrli so pa Franc Šegula, Ivanka Savojec, Barbara Puh, Karel Gruber, Josip Koželj, Stefan Petrič in Elizabeta Vrabčič.

— Iz Ptuja in Tebarjev. Od 15. do 22. t. m. so imeli v Ptuj 9 rojstev. Poročili so se Josip Pečnik z Nežo Jambrovič, Alojz Pergamož z Ano Potočnik, Alois Menari s Katarino Murko. Umrli so Anton Kolarič, Rudolf Molitor, Franc Wohlgemuth, Anton Petek, Ana Skaza in Alcis Petrovič. V Tebarjih so pa imeli v prejšnjem tednu samo 2 poroda.

Radio Ljubljana

NEDELJA, 29. MARCA 1942-XX

8: Poročila v slovenščini. 8.15: Poročila v italijanski. 8.30: Verska napotila. 8.45: Orgelski koncert iz bazilike Carmine Maggione v Napoliju. 10.45: Prenos pete maše iz bazilike presv. Oznaneza v Firenci. 12: Razlaga evangelija v italijanski. 12.30: Razlaga evangelija v slovenščini. 13: Napoved časa — poročila v italijanski. 13.15: Poročila Vrhovnega Fovetstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20: Pojte z nami — orkester vodi dirigent Angelini. 13.40: Pesmi iz vojnega časa. 14: Poročila v italijanski. 14.15: Radijski orkester in komorni zbor — vodi dirigent D. M. Šijanec — sodelujejo sopranistka Kristan Nuša, altistka Bogdana Sturm-Stritar in basist Friderik Lupša — Slovenska glasba. 15.00: Poročila v slovenščini. 17.15: J. Kezman: Kaj mora kmet vedeti o gnojenju — predavanje v slovenščini. 17.45: Simfonični koncert, vodi dirigent Viktor de Sabata. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Na harmoniko igra Vlado Golob. 20: Napoved časa — poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.40: Fantazija popularnih pesmi — orkester Cetra, vodi dirigent Barzizza. 21: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom D. M. Šijanec ob sodelovanju tenorista Iva na Francija — operna glasba. 21.40: »Pante na vasi« pjeje. 22.05: Zanimivosti v slovenščini. 22.15: Godalni orkester, vodi dirigent Manno. 22.45: Poročila v italijanski.

PONEDELJEK, 30. MARCA 1942-XX.

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Slovenska glasba. — V odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v slovenščini. 12.15: Trio Emona. 12.40: Orkester, vodi dirigent Angelo de Angelis. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 13.15: Poročila Vrhovnega Fovetstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20: Filmska glasba. — Orkester vodi dirigent Angelini. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Radijski orkester pod vodstvom dirigenta D. M. Šijanec izvaja operneto glasbo. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermelj — violina, C. Sedlbauer — čelo). 19.00: Govorimo italijansko — prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Koncert altistke Bogdane Sturm-Stritarjeve (pri klavirju M. Lipovšek). 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.45: Izbor napevov z operete »Boccaccio«. — Orkester vodi dirigent Gallino. 21.40: Cvet pesmi: glasbena parada tekmujočih pevcev za nagrade. 22.10: Koncert violinista Arriga Seratija. 22.45: Poročila v italijanski.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

NATANECN ODGOVOR

Pri vpitu je pokazal profesor študentu medicne belo človeško kost in ga je vprašal:

»Ali ni morda lahko poveste, kako dolgo je ta kost ležala v zemlji in ali je moškega ali ženskega spola?«

Študent je nekaj časa razmišljal, potem se je odrezal: »Kost je ležala v zemlji od smrti svrgega lastnika. V ostalem je pa ženskega spola, ker pravilno: tista kost, ne tisti kost«.

POMENKI Z VRTNARJI

O sestavnih delih rastlin

Če hočemo doseči uspehe pri odbolevanju zemlje in gojitvi zelenjadi, moramo poznati tudi najosnovnejša dejstva iz življenja rastlin

Ljubljana, 27. marca

Ni naključje, da se meščani zopet obračajo k zemlji in pri njej z zaupanjem iščejo pomoči v trenutku trde življenjske pr. izkušnje. Kdor se bo poglubil v ta pojav, ga opazoval z vsemi drugimi, ki so posledice današnjih zgodovinskih dogodkov, bo našel obrnjen k odprtemu oknu bodičnosti v njih presenetljivo logično povezanost in rekel bi najpogostejše, na podlagi katere šele se bo mogla po vojni iz krave preizkušenega človeštva izvirati nova družba. Ta šele od gradila bodočim rodovom nov svet, v katerem bo dostojno mesto odkazano vsakomur, ki bo voljan graditi in delati.

Danes smo šele na križišču: vidimo smo,

ter, ne vidimo pa jasno poti. Težave nas

šibijo; o trutijem dnevu ob današnjih skr-

bah ne premišljujemo nogo. Nekaj pa je

vsem močnejše od vsega: boj za življenjski

obstane in najprimitivnejši obliki. Ta boj

zdrži s tistimi, ki ga močnejše armade

vodijo na razsežnih bojiščih, nas tira k

zemlji, nas sili, da s svojim ročnim delom

skusamo doprinesiti po svoje k uspešnemu

koncu.

O zanimanju za obdelovanje zemlje pa

o obdelovanju samega je časopisje napisalo

od lani že mnogo dobrega in koristnega.

Res morda ni bilo vedno vse do pčice pr-

vilno, toda kdo se ni še v življenju ni

koli zmotil? Kdo, ki je dovolj kritičen, si

upati priseci na stodoletno pravilnost: svo-

ga znanja? Škoda je še o tem izgubljati

besed, posebno še, ker je vsakomur, ki je

nesebično voljan prispevati k tej akciji in

ve kaj povedati, odprta pot v vse liste po

načelu »kdo ve bolje, svobodno mu polje«.

Vedno bolj napisane pa je prišlo na

papir po naključju brez neke sistematice

zapravnosti, kakor pač je časopisje k ro-

nistično spremljalo razne zadavne dogodke

v življenju našega mesta. Tako je bilo mo-

gode, da je sicer večina čitateljev dobila

močne pobude, kdor se je podrobno poglab-

ljal tudi nekaj znanja, ki pa žal ni bilo

zgrajeno od temeljev.

Obdelovanje zemlje v obliki vrtov ali nj-

ivic je še vedno zelo aktualno in kaže, da

bo aktualno ostalo še dobršen čas. Na dru-

gi strani smo pa tudi prepričani, da jo

marsikdo, ki so mu sedaj razmere potisli,

le v roko lopata in motiko, ostal zvest zem-

lji še potem, ko ga razmere ne bodo več »a-

ko nujno tirale k njej: saj more obdelova-

nje zemlje v vsej svoji mnogovrstni razno-

ličnosti zadovoljiti še tako zahtevnega člo-

veka, ki se zna približati in prisluhnuti

smoju narave. Skušali bomo zato v kraj-

ših presledkih povedati najbistvenejše iz

življenja rastlin, građe na osnovah in raz-

gabljanju vprašanja, ki se morda prvi tre-

nutek niti ne zdijo važna, če motimo vse

samo s stališča, kako bomo na primer pri-

delali 10 kg fižola ali 100 kg krompirja.

Kdor se tako približa zemlji, kdor vidi v

njej samo nekaj avtomat, kdor ne doživi

njenega življenja, njenega smojanja, utri-

pov, je na krivi poti, od nje ni moč go-

voriti, da bi ne bil v svojem vrtu, par-

celici ali nivi hotel ali nehoti očim. Vrtar,

ki hoče doseči resničen uspeh, ne sme št-

dit niti v lubežnosti, niti s potrpežljivim

podrtovanjem in niti ne sme biti skop v

dajanju. To je vrhovna zapoved našega od-

noša do zemlje, osnova, na kateri nam ne

bo zemlja rodila samo 10 kg fižola ali 100

kg krompirja pač pa največ, kar ji bo v

zvezi z vsemi okoliščinami moglo.

V današnjem uvodu smo se namenili na-

pisati nekaj o rastlinah splošno in o ni-

hovah sestavnih delih. O tem mnoge stro-

kovne knjige ne razpravljajo, našli smo o

le obsežne tuje knjige, ki se spuščajo v

vsako podrobnost, o tej pa ne spregovore

niti besedice. In vendar se nam zdi to znan-

je za vsakega vrtarja nujno in osnovne

važnosti. Sicer je res, da smo se o vsem

tem učili že po šolah, toda ob dejstvu, da

je večina našega šolskega pouka zelo ne-

življenjsko usmerjena, nam je to znano

že davno splahnelo, posebno še, če ga v

življenju v svojem poklicu nismo potre-

bovali.

Nikar se pa ne ustrašite: v podrobno proučevanje stroja, življenja in karakterističnih zunanjih znakov se ne bomo spuščali; le toliko, kolikor nam je za razumevanje nujno potrebno; kako rastline srkajo iz zemlje in zraka, kako izločajo, kako se na splošno hranijo in podobno. Pri tem pa se bomo dotaknili nekaterih izrazov, ki vam morajo biti znani, če se hočete kdaj posvetiti še podrobnejšemu proučevanju.

Že prvi pogled v številno in pestro družino vsega rastlinstva nam pokaže med njimi lahko opazno razliko. Po njej jih delimo v lesne rastline in zeljaste rastline. Prve že kmalu po svojem zžitju v raznih svojih sestavnih delih olešene, druge pa ostanejo bolj ali manj vse svoje življenje mehke in gibčne. Osrednji sestavni del prvih je leseno deblo, dočim ga pri drugih imenujemo steblo. Toda za zeljaste ni vedno nujno, da imajo steblo, nekatere vrste zelenjadi celo razvijajo steblo šele v drugi polovici svoje rastne dobe.

Lesne rastline delimo po rasti v grmičevja in drevesa. Grmičevje je leseno v svojih temeljnih delih in običajno doseže največ 2 m višine, drevesa pa imajo tri do štiri metre visoka lesena debela. Med obema vrstama je še vmesna stopnja, ki je podobna drevesom, vendar ne doseže njihove višine.

Rastlinska debela oziroma steblo so po svojih oblikah, višinah in legi zelo različna. So rastline, ki se iz lastnih moči ne morejo dvigniti pokonci. Plevelske imajo za ta namen posebne organe, s katerimi se opirjajo v bližini stoječih ali rastočih rastlin. Tak je na primer bršljan. Ovirjalko imenujemo rastline, katerih steblo se ovija okoli debela druge rastline ali na obdelanih zemljiščih okoli kolov, dolgih šib in žitnih napeljav. Tak je na primer škrat. Zanimivo je pri tem vedeti, da vsaka rastlina vedno ovija v določeno smer: nekatere od desne na levo, druge pa od leve na desno.

Bistveni del rastline v razvoju je cvet. Iz nje se ob času razvijeta sad in seme. Cvet je za človeški pogled najprivlačnejši del rastlin, ker ima po svoji barvi ali barvnem sestavu bolj živo in pestro zunanost, kot na primer nekatere okrasne rastline. So pa tudi brezcvetne rastline, ki pa nas tu ne zanimajo.

Po njihovi naravi delimo rastline tudi v dlakaste, trnjeve, mesnate in progaste ali barvane. Dlakaste rastline so po večini svojih sestavnih delov porasene z dlakami, trnjeve so obrasene s trni (vrtince), pri mesnatih sestavlja glavne dele mesnata substanca, pri progastih ali barvanih pa listi izgube delno ali popolnoma zeleno barvo in so drugobarvni.

Glede trajanja rastne dobe rastline je treba vedeti: rastline, ki izpolnijo svojo nalogo od razvoja iz semena do porabe ali pogina v enem letu, imenujemo enoletnice. Če je njihova rast raztegnjena na daljšo dobo, vendar ne več kot dve leti, jih imenujemo dvoletnice. Končno pa govorimo še o trajnicah, ki žive dije kot dve leti.

Po kraju in smvi, v kateri rastejo razlikujejo nekateri tudi zemlske, vodne in zračne rastline. Prve imajo del svojega organizma pod zemljo in se razvijajo iz nje, druge žive trajno v vodi ali v vodenih zemljiščih, zadnje pa se na različne načine razvijajo na debelih ali vejah dreves, tako da so nekatere med njimi že pravi paraziti.

Pri vseh rastlinah razlikujemo pod zemljo korenine ali gomolje ali čebule. Pri nekaterih rastlinah ti zadnje imenovani vrsti, ki sta mnogokrat del nadzemnega stebela vedno rastejo in se razvijajo, med tem ko pri drugih razvoj v določenih presledkih preneša in govorimo o počivanju rastlin. Nekatere gomolje in čebule med počivanjem vzamemo iz zemlje, ko pa nastopi trenutke nove vegetacije, jih zopet vsadimo. Pri nekaterih traja ta počitek celo dve ali tri leta.

ročili žalostno novico, da je njuna hčerka umrla pred poroko neznanu kam izginita. Kaj je v ozadju, še ni pojasnjeno.

Zagreb dobi centralno mlekarstvo. Zagrebška mestna občina namerava ustanoviti centralno mlekarstvo. Stroški bodo znašali 20 milijonov kun. Oprema bo naročena v Nemčiji.

Prepoved sene na Hrvaškem. Da bi se krla domača potreba sene in slame na Hrvaškem je bila prepovedana prodaja vseh količin sene, presegaajočih domačo porabo.

Novi veleindustriji na Hrvaškem. Na Hrvaškem sta izšli dve uredbi o ustanavljanju veleindustrije. Prva se nanaša na ustanovitve sladkorne tovarne d. d. z nalogo preskrbeti v šestih letih naprave za proizvodnjo 30.000 ton sladkorja letno. V prihodnjih 16 mesecih pa mora podjetje zgraditi vsaj eno tovarno z letno kapaciteto 10.000 ton. Delniška glavica znaša 50 milijonov kun. Druga uredba se nanaša na Kemično tovarno d. d. za preskrbo Hrvatke z modro galico, superfosfatom, žvepno kislino in izmenjalnim sredstvi teh predmetov. Tudi za to podjetje je predvidena delniška glavica 50 milijonov kun. In pri njem je lahko udeležen tudi inozemski kapital. Tovarna mora biti zgrajena najpozneje v dveh letih.

Ob dihu krav rešeno novorojenčkov življenje. V Lizianu in Belvedere pri Bologni je Marija Castelli med molitvijo krav v hlevu rodila zdravo dete. Osiabla mati je s skrajnim naporom poslednjih moči dvignila dete k jaslin, kjer ga je ogreval dihi krav, in mu tako obvaroval življenje. Ko so se okoli poldneva vrnil domači domov, so hudo izčrpano mater in novorojenčka preneali v hišo, kjer so povili krepkega dekca s toplimi pleniciami.

Smrten padec s obzidja. V Ledi pri Savonji je omahnila 11-letna Rosa Florite s obzidja in obležala s počeno lobanjo. Reševca je izdihnili, še predno so jo prepeljali v bolnico. Njena mlajša sestra, ki je tudi padla z letnega obzidja, pa je ostala po čudežnem naključju pri življenju.

Dinarji, edino zakonito plačilno sredstvo v Srbiji. Srbaka Narodna banka ponovno opozarja prebivalstvo, da je na ozemlju vojaškega poveljstva Srbije srbaki

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 18 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA • TELEFON 22-41

Prekrasen pravljicni film — najlepša zabava in umetniški užitek za stare in mlade

Pepelka

Roberto Villa — Silvana Jachino — Paolo Stoppa itd.

KINO UNION • TELEFON 22-21

Mlada ljubezen

Poem lepega študentskega življenja

Vanna Vanni, Sorella Vandi

KINO SLOGA • TELEFON 27-30

Močna, občutvena filmska drama

Kuga v Parizu

Kristina Söderbaum, Fritz v. Dogen

Od sobote 28. III. dalje

KINO MOSTE

Od danes do torka dva superfilma:

DEKLE Z JASTREBOM

ki nam prikazuje borbo za petrolej

OCEAN V PLAMENIH

ki nam prikazuje borbo za petrolej

V nedeljo ob 14. in 17. uri, ob delavnikih ob 16.30.

dinar edino plačilno sredstvo. Zaenkrat se smatrajo za plačilno sredstvo tudi nemški državni boni, kolikor jih je še v prometu. Od 1. julija 1941 niso prišli v promet novi nemški državni boni. Skirvanje inozemskih valut pri plačilih v notranjem blagovnem prometu je po srbakih deviznih predpisih prepovedano.

Zaprti pekarni. Za nedoločeno čas sta bili zaprti pekarni Karla Varja ter Emilija Taronda v Gorizli. Oba peka sta bila ovadena ter kaznovana zaradi napadnih navdov na zavitihih odrezkov krušnih nakaznic, ki so bili dostavljeni mestni občini.

Hrvatski finančni minister v Zemunu. Po inspekciskem potovanju Poglavnika dr. Paveliča je odšel tudi hrvaški finančni minister dr. Košak v Zemun. Tam je naprej pregledal podrejene urade, zlasti carinarnico in njeno poslovanje.

Smrtna vojna v Plavu. 23-letni Italo Casagrande iz Belluna se je peljal z motornim kolesom na obisk k sorodnikom. Ko se je vračal domov, je zaradi ostrega ovinka ob mostu čez Plavo zavozil v mostovno ograjo s takšno silo, da ga je vrglo čez most v globino 20 m, kjer je obležal ne-giben in mrtev.

Počastitev spomina A. Fogazzara. Italijanska Kr. akademija v Romi je svečano proslavila 100-letnico rojstva znamenitega pisatelja A. Fogazzara. Slovesni proslavi je prisostvoval tudi minister Bottai.

Danes ob 18.30, jutri ob 14.30 in 18.30 uri VESELI TEATER

Livia Rebreaun v Zagrebu. Med bivanim predsednikom Društva rumunskih pisateljev prof. Helesca v Zagrebu je bilo sklenjeno, poglobiti kulturne stike med Ru. muniijo in Hrvatsko. Prva etapa tega kulturnega programa je obisk rumunškega pisatelja Livia Rebreauna, ki bo predaval jutri v Zagrebu v nemščini o problemih rumunškega duhovnega življenja. V začetku aprila pa prispe v Zagreb skupina rumunskih pisateljev pod vodstvom Oskarja Walterja Ciseaka.

Milijon hr za strobe industrijskih uradnikov. Na predlog zastopnikov industrijskih konfederacij je določila posebna komisijska znesek 1.000.000 hr, s katerim se ustanavlja sklad za podpiranje stroitv industrijskih uradnikov, ki so padli v sedanjih vojni.

Odkritje zaloga ukradenih tkanin. V skladišču Antona Casella v ulici Premuda v Milanu so odkrili pravzeto zalogo ukradenih tkanin, vrednih okoli 100.000 hr. Nakradeno blago je bilo zaplenjeno, krivac ne bo ušel kazni.

Igral je biljard in umrl. V neki gostilni v ulici Cavoura v Milanu je igral biljard 27-letni Viktor Squara. Med igro se je nenadno zgrudil na tla. Prijatelji so priskočili, da bi mu pomagali, vendar je Squara nekaj trenutkov zatem izdihnil.

Smrt 104 leta starega kmetovalca. V S. Pancrazu pri Forliju je umrl zaradi posledic nesrečnega padca kmetovalec Carlo Fabbri, ki je doživel častitljivo starost 104 let. Do zadnjega je delal, pa bi bil nedvomno še živel, da ga ni doletela usodna nesreča.

Na čast italijanskim ter zomskim vojnim ranjencem, ki se zdravijo v Napoliju, je bila v tamošnjem gledališču S. Carlo svečana uprizoritev Puccinijeve »Tosce«, pri kateri je sodeloval znameniti tenor E. Gigli. Predstavi so prisostvovali Piemontski princ, nemški poslanik Mackensen ter minister Pavolini.

Nesreča. Včeraj so prepaljali v ljubljansko bolnico tri dečke, ki so se pone-rečili po nepravilnosti. Jakob Narobe, 14letni sin delavca z Ljude (ob Ižanski cesti) ali je pri igri zlomil levo nogo. — Fr. Snol, 14letni sin natakarka iz Kolo-dvorske ulice, se je usekal v levico. — Ri-hard Šebin, 12letni sin elektromonterja z Karlovske ceste, je naletel na popadljivo-pa pes, ki ga je ugriznil v desno nogo.

Inozemski gostje v Zagrebu. Poročevalska agencija »Croatia« poroča, da se udeležijo proslave prve obletnice ustanovitve Hrvatske tudi inozemski gostje. Svečanosti bodo prisostvovali zastopniki Nemčije, Italije, Bolgarije, Slovaške in Rumunije.

Isgrajitev adrijskih priobalnih. Da se povzdigne pomorski promet, je hrvaška vlada sklenila temeljito obnoviti priobalnice na hrvaški obali. Najprej bo modernizirano priobalnice v Cavtatu.

Agrarni odbor v Srbiji. Pri srbakem ministru za kmetijstvo in prehrano je bil ustanovljen agrarni odbor za proučevanje raznih kmetijstvo zadevajajočih vprašanj.

Hrvatsko-madžarska trgovska pogajanja. V Zagreb je prišla nedavno madžarska delegacija na pogajanja o onih trgovskih postih, ki so bili sklenjeni med Hrvatsko in Madžarsko priključitvenim pokrajnami bivše Jugoslavije, pa pomeje ni prišlo do dobav ednomoja plačil.

Iz Ljubljane

—lj Živilski trg. Na trgu se je že začela nova sezona. To se kaže v večjem uvozu zelenjave. Danes je bilo naprodaj na izbiro uvožene zelenjave, n. pr. cvetače, koprja in glavne solate. Največ je cvetače, ki je tudi precej lepa. Domače zelenjave je še seveda malo. Že nekaj časa prodajajo domači motovilec, ki ga dovažajo le še manjše količine. Tudi danes ga je bilo nekaj. Zdjaj je bilo naprodaj samo še očiščen motovilec, ki je po 12 L kg. Prihodnji telen bo pa naprodaj, kakor pričakujejo, tudi neočiščen motovilec, ki bo seveda cenejši. Nekajkrat je bil na trgu naprodaj tudi že regrat. Doslej ga ni moglo še mnogo zrasti. Sezona regrata se šele začne. Zdjaj je zemlja v nižjih legah, kjer je sneg skopnel že pred dobrim tednom, zelo suha, tako da bo regrat začel bolj rasti, ko bo namočil dež. Na živilskem trgu je zdaj skoraj vsak dan naprodaj precej kislega zelja, odkar so dali kmečkim zeljarjem stojnice. — Danes je bilo naprodaj po 14 lkg mesa na družinskega člana. Danes je bilo naprodaj nekaj oljnih vejic, ker je jutri cvetna nedelja. Ljudje so jih tem bolj kupovali, ker ni bilo butarje.

—lj Še vedno lepo vreme. Včeraj je kazalo, da se bo vreme pokvarilo in popoldne se je že delno pooblačilo. Popoldne je pihal vedno močnejše jugozahodni veter, ki se nam je zdel precej hladen. Ta veter nam navadno prinese deževno vreme. Zdjaj je ostalo vreme lepo, nespremenjeno. Čez noč je veter popustil. Noč je bila jasna, zato je bila davi zopet slana, med tem ko je včeraj zjutraj ni bilo. Davi je bilo povsem jasno in takoj po solčnem vzhodu je začelo greti solnce. Morda nam bo naklonjen še nekaj lepih dni, kar si zelo zelo meščani, ki so začeli obdelovati vrtove.

—lj Poglavje o poštenosti. Naslednji primer nedvomno zasluži, da ga uvrstimo v poglavje o poštenosti. Sreli meseca mi je žena pri peku kupovala kruh. V prodajalni je bilo precej ljudi. Pozneje je opazila, da ji je izginila moja živilska nakaznica. Sleherna živilska nakaznica ima na zaglavju napisan poln naslov svojega lastnika, vendar lastniki navadno ne dobe izgubljenih nakaznic. Če torej izgubim nakaznico, nastopi ves nesrečen pot od urada do urada. Na pristojnih uradih pa seveda ne morejo deliti živilskih nakaznic tja v en dan vsakomur, ki toži, da je nakaznico izgubil ali da mu je bila ukradena, kajti sicer bi marsikdo trdil, da je nakaznico izgubil, četudi je ni, in zahteval drugo. Zato morajo že načelno odklanjati prošnje. Toda zaradi tega ljudi, ki pobirajo izgubljene živilske nakaznice, ne peče posebno vest. Vendar so med njimi tudi poštenjaki. Moja živilska nakaznica ni bila niti do polovice izrabljena in kdor jo je našel, se je je najbrž tudi poslužil, kajti, ko je bilo porabljena, sem prejel po pošti le njeno zaglavje — pretrgano na dvoje. V zaprti kuverti ni bilo priložnega nobenega komentarja. Toda človek, ki mi je poslal zaglavje živilske nakaznice, je bil vendar poštenjak, zlasti še, ker je plačal poštino. Morda je našel že porabljeno, zavrneno nakaznico, morda jo je porabil sam — to je končno vseeno — a javno priznanje vseeno zasluži, kar je treba poveljati v zgled vsemi tistim, ki pobirajo izgubljene nakaznice, ne da bi jih vračali nesrečnim ljudem.

—lj Nove tržnice bodo prihodnji teden že otvorene. Prodaja za velikonocne praznike bo že na novih tržnicah in ljubljanski mesarji začno že v ponedeljek podirati svoje stojnice.

—lj Živiljski jubilej. Jutri bo praznovanja svojih pederdeset rojstni dan ugledna trafikantka in prodajalka našega lista v Društveni ulci v Mostah gospa Veronika Mekinda roj. Lužnik. Jubilejanka je več let služila pri grofu Thurnu v Guštanju, ko se je potem poročila s soboslikarskim in plesarskim mojstrom ter sodnim izvedencem g. Jožetom Mekindom. Znana je kot tiha, prijazna in usmiljena žena in ljubljana pri vseh ojemalcih. K njenemu življenjskemu jubileju ji tudi iskreno čestitamo in želimo dolgo zdravje.

—lj Opekarniške delavce in delavke vjdno vabimo na sestanek dne 31. marca ob 19. uri zvečer v gostilno Jamnik na Viču v svrhu razgovora o sklenitvi kolektivne pogodbe za opekarniško delavstvo. Pridite vsi! Oddelek industrijskih delojemalcev PDZ, skupina opekarniškega delavstva.

—lj Starokatoliška služba boja bo v nedeljo 29. t. m. ob pol devetih. Ta ura službe boje ostane nespremenjena vse poletje.

—lj Pokrajinska delavska zveza v Ljubljani obvešča svoje člane vseh sindikatov, da naj pridejo po svoje članke izkaznice, katere se dele vsak dan med uradnimi urami od 9. do 14. ure. Skupina šoferjev pa delj izkaznice samo v torek in petek od 10. do 12. ure.

—lj Osebnost izkaznice. Ond prebivalci mestne občine ljubljanske onstran kontrole in vrte, ki sami ne morejo priti po svojo osebnost izkaznico, za katero so že prosili, in oni, ki te izkaznice nujno potrebujejo in jih še nimajo, naj se obrnejo na najbližji okoliški občinski urad na Ježici, Devici Mariji v Polju, Dobrunjah, Rudniku,

—lj Osebnost izkaznice. Ond prebivalci mestne občine ljubljanske onstran kontrole in vrte, ki sami ne morejo priti po svojo osebnost izkaznico, za katero so že prosili, in oni, ki te izkaznice nujno potrebujejo in jih še nimajo, naj se obrnejo na najbližji okoliški občinski urad na Ježici, Devici Mariji v Polju, Dobrunjah, Rudniku,

—lj Osebnost izkaznice. Ond prebivalci mestne občine ljubljanske onstran kontrole in vrte, ki sami ne morejo priti po svojo osebnost izkaznico, za katero so že prosili, in oni, ki te izkaznice nujno potrebujejo in jih še nimajo, naj se obrnejo na najbližji okoliški občinski urad na Ježici, Devici Mariji v Polju, Dobrunjah, Rudniku,

—lj Osebnost izkaznice. Ond prebivalci mestne občine ljubljanske onstran kontrole in vrte, ki sami ne morejo priti po svojo osebnost izkaznico, za katero so že prosili, in oni, ki te izkaznice nujno potrebujejo in jih še nimajo, naj se obrnejo na najbližji okoliški občinski urad na Ježici, Devici Mariji v Polju, Dobrunjah, Rudniku,

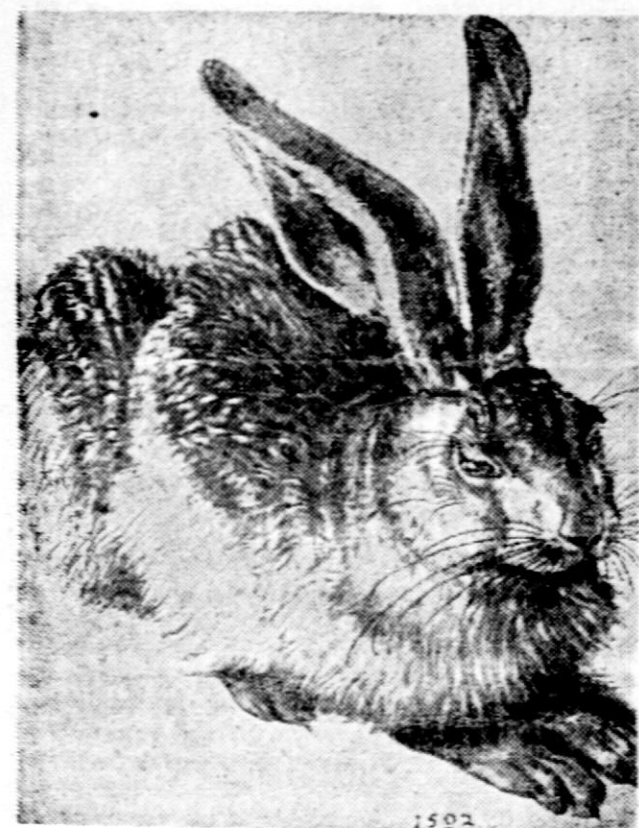
—lj Osebnost izkaznice. Ond prebivalci mestne občine ljubljanske onstran kontrole in vrte, ki sami ne morejo priti po svojo osebnost izkaznico, za katero so že prosili, in oni, ki te izkaznice nujno potrebujejo in jih še nimajo, naj se obrnejo na najbližji okoliški občinski urad na Ježici, Devici Mariji v Polju, Dobrunjah, Rudniku,

—lj Osebnost izkaznice. Ond prebivalci mestne občine ljubljanske onstran kontrole in vrte, ki sami ne morejo priti po svojo osebnost izkaznico, za katero so že prosili, in oni, ki te izkaznice nujno potrebujejo in jih še nimajo, naj se obrnejo na najbližji okoliški občinski urad na Ježici, Devici Mariji v Polju, Dobrun

Živalca, ki nam daje obleko

V Ljubljani obratuje predilnica volne angorskih kuncev — Prejo angorcev uporabljajo v ročni tkalnici tudi za tkanje sukna

Ljubljana, 26. marca. Morda se vam včasih ročne tkalnice in male predilnice, ki predelujejo domače surovine niso zdele dovolj zanimive. Zdaj pa pričakujemo, da boste z zanimanjem pričeli naslednje vrstice o ljubljanski predilnici, ki predeluje volno angorskih kuncev v dragoceno prejo. Ljubljana je imela v starih časih velike predilnice, v pravem pomenu besede industrijske obrate. Zdaj pa pri nas velikih predilnic ni več že dolga leta. Meščani se še nedvomno spominjajo velike predilnice, ki je bila na kraju kjer je zdaj poslopje železniške direkcije. Tudi se ni bilo Miklošičeve ceste. Opozoriti vas



nameravamo na predilnico, ki je malo znana, ker ne opozarja nase s tovarniškim dimnikom. Njeno delovanje je pa vendar zelo pomembno in po svojem značaju zasluži tem večjo pozornost. To podjetje lahko imenujemo res avtarkično, saj uporablja le domače surovine.

Nova industrijska stroka

Predelovanje volne angorcev je pri nas povsem nova industrijska, odnosno obrtna stroka. Še pred leti večina ljudi sploh ni vedela, da nam priraja malih živali lahko nudi tudi surovino za obleko. Ko se je začela propaganda za rejo angorcev in ko so organizatorji naglašali, kako velike koristi nam nudi ta živalca so le redki posvečali temu pozornost. Mnogi so se pa posmehovali »utopijam« kakor so imenovali načrte o reji angorcev in predelovanju volne. Nekaj ljudi ki so se združili v Splošno železničarsko gospodarsko združbo, se je pa oprljalo dela z vso resnostjo. Delali so, tihotako da je javnost doslej še zelo malo zvedela o njihovem delu in uspehih. Pač pa so mnogi lahko opazili izdelke Zegoze kakor se imenuje ta združba razstavljene na ljubljanskem velesejmu. Ti izdelki so pa budili celo mnogo večje zanimanje na lipškem velesejmu. Bili so tudi razstavljene na razstavi malih živali v Beogradu. Toda, če so naši ljudje opazili razstavljene lepe izdelke niso posebno razmišljali o njih in se ne poznali o njihovem izvoru. Večina ljudi sploh ni vedela, da je prav za prav angorci. Kdor je pa že kaj slišal o reji angorcev in njihovi volni je gledal z nezaupanjem na domačo prejo in izdelke iz nje, kajti domače blago je domače ter se ga ne drži čar tujega izdelka z blestečo zaščitno znamko in nerazumljivimi tujimi imenoma. Trgovci niso radi jemali v prodajo domače volnene preje, ker je naše domače niso kupovali. Kdo bi jih preprosto da je to domače blago izvrstno ter da celo prekaša tuje izdelke? Šešoma na se je domači izdelki vendar začel uveljavljati. Kdor ga je spoznal, ga je začel ceniti in čudil se je sam sebi, da je bolj cenil tuje blago.

Predilnica dela 4 leta

Združna predilnica je bila ustanovljena pred 4 leti. To se je morda tedaj zdelo nepomemben dogodek, ki mu niso niti rejci malih živali pripisovali večjega pomena. Kdor je vedel za ustanovitev delavnice, kakor skromno imenujejo predilnico, je pa gledal z nezaupanjem na podjetje. Govorili so, da delavnica vendar ne more konkurirati velikim tovarniškim obratom ter da je že tako nadprodukcija v tekstilni stroki. Može, ki so se pa lotili novega podjetja, noli dovolj pogumni, uvideli in delavni, da se niso ustrašili velikih žrtv in rizika. Precej so se zadovoljili da so najel investicijsko posojilo za nakup predilniških strojev. Nekaj strojev so kupili v inozemstvu, enega za prevajanje preje, so pa izdelali naši delavci. Predilnico za predelo-

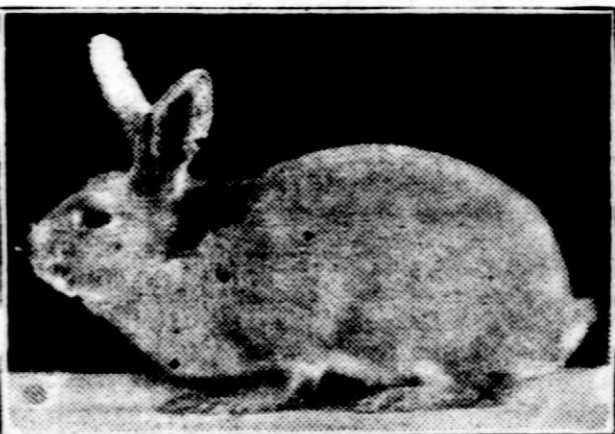
vanje volne angorcev so opremlili s posebnimi, manjšimi stroji kakor jih uporabljajo v velikih industrijskih predilnicah. Pri velikem predilnem stroju je večja izguba volne. Volna angorskih kuncev je dragocena in treba je izkoristiti sleherni kosmič. Predilnica je na Celovški cesti v pritličju dvorišnega poslopja nasproti velesejmu. Prostor ni mnogo večji kakor velika soba. V nji bni več strojev na električni pogon. V enem kotu vidimo stroječek za mešanje volne. Poleg stoji precej velik stroj, ki dopolnjuje mešanje in razplati ter stisne volno v enakomerno plast. Te plasti volne gredo potem v predilni stroj, ki se v glavnem razlikuje od drugih predilnih strojev po tem, da je manjši. Zaposlena sta dva delavca redno. Čeprav zdaj ne prejemajo volne s tako obsežnega področja obratujejo kakor prej stalno. Začasno pa ni mogoče misliti na povečanje obrata. Kapaciteta predilnice znaša okrog 500 kg preje na leto, kar pa ni tako malo, če vemo da je kg preje dovolj za 3,25 m sukna za obleko. Predilnica lahko izdela na dan za dve obleki preje. Predilnica dela štiri leta a njeni izdelki so si pridobili sloves tudi v tujini.

Več vrst izdelkov

Ne smete misliti, da izdelujejo le eno vrsto preje. Predilnica daje prejo za razne vrste pletenin in tkanin. V začetku je šla v promet najbolj preja za pletenine, pozneje, ko so tudi sami začeli tkati na ročnih stavkih je na bila vedno bolj cenjena tudi preja za tkanje. Kdor se je malo pozanimal za izdelke Zegoze, ki so prišli v prodajo in bili razstavljani na velesejmu, je lahko spregledal, da je preja angorcev uporabljiva za številne vrste tkanin in pletenin. Posebne prednosti ima perilo pletenine iz preje, zlasti za sanitetne namene. Te pletenine so izredno mehke, lahke in tople. Izvrstno je zimsko perilo iz angorске volne. Prejo uporabljajo razen tega še za nogavice, rokavice, rute, šale, pokrivala, notvalne plašče kot luksuzno blago in pa treba omeniti prte in odeje. Boljših pletenin si ne moremo misliti od teh iz angorске volne. Zelo so priporočljive za ženske obleke, še bolj za otroške, prav idealne oblečke. Ni pa treba še posebej naglašati prednosti angorске volne za puloverje. Lahko rečemo da angorska volna obleče človeka od nog do glave kajti iz nje izdelujejo nogavice, perilo in pokrivala kakor tudi sukno, ki je izvrstno, trpežno, lipo in čisto.

»Dajte 2 kg volne, damo obleko«

Zegoza je pospeševala rejo angorcev zelo učinkovito: rejcem so dali po 3 m sukna za 2 kg angorске volne. Dva kg volne je sicer precej toda izvrstno volneno sukno je



nedvomno vredno tega blaga. Pridobiti 2 kg volne pa tudi ni tako težko. V začetku, ko so mnogi gledali na rejo angorcev z nezaupanjem je bilo težko propagirati naj ljudje začno rejo tudi pasmo kuncev, zlasti se, ker so jih nekateri strašili — kdo ve iz kakšnih razlogov — da so imeli slabe izkušnje. Toda reja angorcev je preprosta, čim si pridobite prve izkušnje in se redite živali v primernih kletkah ter ne zahtevate kakšnih posebnih stroškov. Poznavači naših razmer trde da bi pri nas lahko sleherni kočar in vinar redil vsaj po 4 angorce. Toliko krme bi našel vedno, da bi mu je ne bilo treba kupovati, ko ostane neizkoriščenih toliko ostankov zelenjave, sadja in drugih odpadkov.

Da bi bila kmet in delavec

Kako izrednega pomena bi to da bi se pri nas reja angorcev čim bolj razširila, boste lahko spregledali iz naslednjega primera. Za 3 metre izvrstnega volnenga sukna je treba kilogram angorске volne. Štiri odrasle živali nam lahko dajo na leto najmanj kilogram volne. To se pravi, da bi lahko najrevnejši kočar pridelal na leto volno za izvrstno volneno obleko, ki bi trajala dolga leta. Delavci in kmetje niso obleke iz slabega, omahnevolnenga sukna, njihovi otroci pa hodijo pogosto presabo oblečeni v sukno zaradi tega trpi njihovo zdravje. Revnejši delavci in kmet-

je si navadno ne kupijo vse življenje boljše obleke. Neštete družine bi lahko redile kunce ne da bi morale zaradi tega varčevati pri čem drugem, ker kakor rečeno, izredno mnogo krme ostane neizkoriščene. Potrebna pa je širokoporožna organizacija in propaganda.

Do 100.000 angorcev bi lahko redili

Da bi predilnica angorске volne lahko obratovala stalno v sedanjem obsegu, bi morali rejci v naši pokrajini rediti okrog 2000 angorcev (odraslih živali). To je sorazmerno zelo malo, kajti poznavači razmer trde, da bi v naši pokrajini lahko redili do 100.000 angorcev, češ toliko je za ne krme in toliko je gospodinjstev, odnosno gospodarstev, kjer bi reja prišla v potrebo. Vendar so za razvoj reje kuncev potrebni nekateri pogoji, ki jih je treba vsakakor izpolniti. Živali je treba gojiti tako da bodo dajale res uporabljivo volno, to se pravi, biti morajo vedno dovolj snažne. To je pa mogoče le če jih reje v primernih kletkah kunčnicah. Zda je izredno živahno povpraševanje po takšnih kletkah. Zegoza zalaga reje tudi s kunčnicami. Toda potrebna bi bila mnogo večja produkcija gle-

Olive in olivno olje

Največ oliv pridelajo v Španiji — Na drugem mestu je Italija

V letu 1940/41 je bila letina oliv povprečna. Vrgla je 750.000 metriskih stov in ol tega odpade približno 4/5 na Evropo. Največ oliv pridelajo v Španiji, na katero odpade povprečno 40% vsega svetovnega pridelka. Na drugem mestu je Italija, na katero odpade 25%, ostanelek evropskega pridelka se razdeli na južnovzhodne države Grčijo, Albanijo in Turčijo. Na Grčijo odpade 12 do 13% svetovne proizvodnje olivnega olja. To je ena redkih dežel, ki lahko izvažajo mnogo olivnega olja. Tudi zdaj, ko je Grčija izgubila precej ozemlja, njena proizvodnja olivnega olja ni mnogo trpela. Čeprav odpade, kot rečeno, na Italijo 25%, na Španijo pa 40% svetovne proizvodnje, je grški izvoz olivnega olja večji od italijanskega in španskega. Pridelke oliv od leta do leta močno koleba. Grčija je pridelala v letu 1938 — 73.000 ton olivnega olja in 13.000 ton jedilnih oliv. Kraljeva razdelitev olivnih kultur je zelo ugodna, ker so razdeljene skoraj enakomerno na Peloponez, Mitileno, Kreto, Jonske otoke in Staro Grčijo.

Domača poraba olivnega olja v Grčiji je bila doslej precej velika. Poraba na vsakega prebivalca se je v zadnjih 10 letih dvignila od 10,5 na 12,8 kg, kar zneso pri prebivalstvu 6.000.000 okroglo 70.000 ton olivnega olja. Grčija loslej ni dovolj upoštevala izvoznih možnosti. Izvoženo olivno olje večinoma ni bilo standardizirano. V njem je bilo preveč kisline in šele v inozemstvu so ga rafinirali. Grčija je pred vojno izvažala olivno olje zlasti v Združ-

de na povpraševanje. Če bi Zegoza začela izdelovati kunčnice v večjem obsegu, bi morala umeti večji kapital. Zadržniki ne zmorejo še ene tako velike investicije. Ker gre za pospeševanje tako pomembne gospodarske stroke bi bilo v splošnem interesu da bi Zegoza (ali kdor bi se že lotil izdelovanja kunčnic) dobila primerno podporo za izdelovanje kletk po čim nižjih cenah. To je ena prvih nalog za pospeševanje reje angorcev — razpečevanje pravih kunčnic med rejce.

Ustanovitev farme na Doleniskem

Jeseni je Zegoza ustanovila na Doleniskem tudi farmo za rejo angorcev, in sicer v Preži pri Muliavi. Redili ne bodo kunce le zato, da bi pridobili čim več volne za svojo predilnico, temveč ustanavljajo rejsko središče angorcev: plemenske živali bodo dajali drugim sposobnim rejcem, da se bo tako reja angorcev čim bolj in čim prej razširila na deželi in v mestih. Za ustanovitev farme so žrtvovali 150.000 lir, kar pomeni dovolj, kako resno se lotevajo gospodarskega dela.

Skoda da pri nas ni več tako delavnih ljudi s smislom za gospodarske potrebe malega človeka delavnih po dejanjih in ne le po besedah — kakor so ti delavci pri Zegozi. Pri nas ostane toliko lepih zamisli neuresničenih, ker znamo vsi bolj govoriti kakor delati. Toda, kakor smo spregledali iz tega primera, tudi to pravilo pozna izjemo.

ne države, Argentino, Francijo in Anglijo. Največ grških oliv je pa šlo v Rumunijo. Na drugem mestu so bile Združene države, na tretjem Egipt, na četrtem pa Argentina. V bodoče bo pripadla Grčiji posebna naloga v preskrbi Evrope za masčobami. Grčija bo lahko izvažala v druge evropske države 20 do 50.000 ton olivnega olja kakor bo pač letina oliv.

Tudi sosedna Albanija spada med dežele, bogate na olivah. Albanija pridelala letno okrog 29.000 ton oliv. S tem ni krita samo domača potreba, temveč lahko Albanija izvozi vsako leto skoraj polovico olivnega olja. Znatno večjega pomena je pridelovanje oliv v Turčiji. Tam pa olive ne rasto po večini na evropskih, temveč že na maloazijskih tleh. Največ oliv ima Turčija v okolici Carigrada, Izmiru in Ayvaliku. V Turčiji je okrog 45.000.000 oliv. Lani je znašal pridelok približno 40.000 ton, dočim pridelala Turčija povprečno na leto okrog 20.000 ton oliv. Nekaj olivnega olja Turčija lahko izvažala. Zadržanja je olivno drevje nekoliko zanemarljivo, ker cene olivnega olja niso bile ugodne. Zda pa posveča tudi Turčija zopet večjo pozornost olivnemu drevju. Vlada je pripravljena dati kmetovalcem brezplačno na razpolago sadike.

Ostala proizvodnja olivnega olja odpade na Afriko in azijsko sredozemsko področje. Vse to olivno olje je dostopno evropskemu gospodarstvu. Samo en odstotek svetovne proizvodnje olivnega olja odpade na Ameriko. V pogledu olivnega olja Amerika ne igra nobene vloge.

Mineralna olja na Novi Gvineji

Z izkrcanjem japonskih čet na Novi Gvineji so prišli v neposredno območje vojnih dogodkov, še eni petrolejski vrelci jugovzhodne Azije. Gre sicer za zelo mlado industrijo, toda bogastvo petrolejskih vrelcev na Novi Gvineji obeta v bližnji bodočnosti velik razmah. Mineralna olja je iskala tu zadnja leta nizozemska petrolejska družba na Novi Gvineji, podjetje, pri katerem sta udeležena Standard-Vacuum in Royal Dutch Shell vsako s 40%, Kalifornia Standard Texas Corporation pa z 20%. Ameriški kapital prevladuje torej s 60% in ima odločilno besedo.

Na petrolejske vrelce so naleteli zlasti v nizozemskem delu na skrajnem zapalu otoka. Že prej so pridobivali mineralna olja revirju Buuti River na severozapadu. Tudi na angleškem vzhodu v revirju Matapam so poskušali priti pred leti do petrolejskih vrelcev, kar se jim pa ni posrečilo. Nizozemska petrolejska družba dela z najmodernejšimi sredstvi po seizmografskih metodah. Za moderne industrijske naprave je potrošila družba leta 1938 okrog 8.000.000 golarjev. Podatkov o proizvodnji ni na razpolago, kajti delo se sploh še ni začelo, temveč gre v splošnem le za poskusno vrtnanje. Japonsko čakajo torej na Novi Gvineji velike naloge, med njimi tudi dovršitev priprav za izkoriščanje bogatih vrelcev mineralnih olj.

Nemčija - Francija 3:1

Ne smete misliti, da gre za izid nogometne tekme. Iz statistike prebivalstva Francije po starosti je razvidno, da je Franciji med 39.000.000 prebivalci 18 milijonov 500.000 moških, od teh 5.000.000 v starosti izpod 15 let in 2.000.000 na 60 let, torej 7.000.000 takih, ki zaradi svoje starosti ne prihajajo v poštev pri gospodarskem delu. Ostane torej 11.500.000 aktivnih moških. To število je razdeljeno po starosti takole: 2.100.000 moških med 20 in 30. letom, 2.900.000 med 30. in 40., 4.300.000 pa med 50. in 70. letom.

Francija je »postarana« v primeri z Nemčijo, ker znaša skupina produktivnega moškega prebivalstva 18,3% pri težči na mlajših letnikih. Cisto številčno razmerje med Nemčijo in Francijo 2 : 1 se premakne torej v škodo Francije na 3 : 1. Ko bodo izumrli starejša pokolenja, bo nastal za Francijo izpadek, ki ga zaenkrat sploh ne bo mogoče nadomestiti, ker se bo število rojstev letos in še v prihodnjih letih znatno znižalo. Mnogo Francozov v najboljših letih je namreč v ujetništvu. Položaj Francije glede populacije torej ni zavidanja vreden.

Greta Garbo se je omožila

Kakor poroča londonski dopisnik švedske lista »Nya Dagbligg Allehanda«, se je znamenita filmska igralka Greta Garbo poročila z ameriškim zdravnikom Garinjem Hoberjem.

Sredstvo za potenje

Robert Koch je spadal med profesorje, ki zlasti visoko cenijo kratke in jasne odgovore pri izpitu. Marsikateremu kandidatu je izpregledal to ali ono, samo, če je odgovarjal po njegovi želji. Nekega dne je imel zopet pred seboj kandidata in med drugim ga je vprašal, kakšna sredstva za potenje pozna. Kandidat jih je naštel po vrsti, kolikor jih je pač poznal, toda Kochu to še ni zalostovalo. Od kandidata je zahteval, naj mu našteje še druga sredstva. Nekaj časa je kandidat razmišljal, končno je pa odgovoril: — Če bi vsa ta sredstva nič ne zalegala, bi poslal bolnika k vam na izpit, gospod profesor.

Koch se je od srca zasmeljal in kandidat je s prav dobrim uspehom napravil izpit.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8
9							
10				11		12	
13				14			
15		16			17		18
19				20			
21						22	
23				24		25	
26		27		28			
29				30			
31				32			
33			34				35
36	37	38				39	40
41						42	
43						44	

Besede pomenijo

Vodoravno: 1. strelno orožje, 9. izgubiti zdravje, 10. ruši, uničuje, razbija, 11. vrsta dragocenega kamna, 13. oseba, zoimček, 14. vrsta igre na karte, 15. ljubkovanje, naskok, 17. ne tukaj, 19. dišavost, vonjavost, 21. kraj, kjer je bila klenena med »tajo« in bivjo Jugoslavijo, mirna, 22. veznik, 23. hoditi premikati se, 24. narod, ki se je pojavil v Evropi ob velikem preseljevanju v 6. in 7. stoletju, 26. velik pritok Donave, 28. znan turški paša, 29. pritok Labe, 30. del ženske obleke, 31. proti koncu, meseca, 32. mlečni izdelki, 34. šivalna potrebščina, 36. prevozno sredstvo, 41. evropsko glavno mesto, 42. glavna pesem, 43. trgovec z moko, 44. figura, podoba.

Navpično: 1. kmetovati, obdelovati zemljo po določenem načrtu, 2. naročiti se na obrobne datjave, izpolnitve (časopisi, gledališče), 3. literat, 4. veznik, 5. kratka za berilji, 6. saj, 7. zibati, premikati se biti v negotovosti, 8. pripadnik izumrlega slovanskega plemena, 12. napadati, 14. velika kamenita gmeta, 16. žensko ime, 18. naveda običaj, 20. prenašati, prevažati tovore, 25. veletoč v Vzhodni Aziji, 27. povsln kar mera, 32. prav za prav, 33. posejeden hrani, 34. stara mati v primorskem narečju, 35. urejena vozna in hodna tla v mestu, 37. moško ime, 38. sportna disciplina, 39. fantovski orožje, 40. moško ime.

Rešitev zadnje križanke

Vodoravno: 1. stabilizacija, 12. Bled, 15. Tibera, 16. Atila, 17. ar, 18. Po, 19. Atena, 20. omagati, 22. ad, 24. ri, 25. anatema, 27. imenoma, 30. likar, 32. teran, 33. cenitev, 34. nared, 35. sin, 36. detomora, 37. okis, 38. mač, 39. ro, 40. etika, 41. saj, 42. Mitie, 44. baker, 46. N.S., 48. edini, 50. lhan, 53. cela, 54. sto, 55. on, 57. tona, 59. vs, 61. mrovati, 64. Otokar, 66. Japonce, 68. Tetovo, 70. Edo, 71. emanat, 72. milijonar.

Navpično: 1. starinoslovje, 2. Titikaka, 3. abe, 4. Benares, 5. Iran, 6. la, 7. zameriti, 8. ataman, 9. cigan, 10. ila, 11. jatica, 12. Branimir, 13. ep, 14. Donava, 20. otesati, 21. imenik, 23. dotok, 26. at, 28. enoten, 29. Meran, 31. Arjeec, 36. doba, 38. minaret, 42. milna, 43. čitati, 45. ano, 47. Svarog, 49. demon, 51. hotel, 52. poker, 54. sv., 56. novo, 57. to, 58. nad, 60. sam, 62. oc., 63. iti, 65. ton, 67. pa, 69. oj.

PAJEK

»Gospod profesor, gospod profesor! Po stopu »ve velik pajk!«
»Kaj me to briga, pohodite ga!«

B. Perowne:

Dr. Torridon igra za vse

Roman

Roy se je odtrgal od telefona deloma z občutkom olajšanja, deloma pa razočaran. Ko se je preoblekel in krenil v pritličje, da bi pred Brookbyjevim prihodom v baru še kaj popil, so imela njegova usta trpek izraz. Sede na visokem stolcu ob točilnici, je pogledal v listnico, ali ima pri sebi potni list, ki ga je treba pokazati v kazino, in segel v zadnji hlačni žep, kjer je nosil bisere. Popil je nekaj zorccev. Živčno je bobnal s prsti na tromeistem obodu točilne mize. Zdelo se mu je, da blodi po sovražnem gozdu, polnem neznanih, skrivnostnih nevarnosti...

XI. poglavje Zarota v kazini

Ta občutek je ostal Royu tudi še potem, ko je sedel med Juno Baddleyevo in Marijo na zadnjem sedežu Brookbyjevega velikega lososjerdečega avtomobila.

Mirna Jolanda Cassyjeva in vražja črnka Irena Steuartova sta sedeli spredaj pri Brookbyju. Ta je vozil izvrstno, z veliko brzino, čeprav je skoraj ves čas držal eno roko okrog Ireninega pasu. Bil je ne navadno živahen. Vsi so bili videti čudno razigrani.

21

Podoba je bilo, kakor da je nenavadna razigranost njihovo običajno stanje. Kamor koli so šli, so nosili s seboj ozračje veselega hrupa in živahnega diranja. Čeprav sta bili obe kavarni, v katerih so se med vožnjo ustavili, da nekaj popijejo, toliko kakor prazni, je vendar že njihov prihod zadostoval, da sta se zdeli polpolni ljudi.

Tudi Marija je bila izpremenjena. Njeno vedenje nikakor ni bilo več tisto kot na »Ranporu«. Prvikrat se je zdela Royu povsem v skladu z Brookbyjem in njegovimi »dekletki«. Ali, je menil sam pri sebi, to more biti samo videz; videz, ki velja izključno Brookbyju. Kmalu se je moral prepričati, da je bil ta videz namenjen njemu, Royu.

To ga je dražilo. Sicer je bil voljan pomagati igrati vsako igro, ki bi jo ona hotela. Ko ga je v hotelu takisto pozdravila, kakor da po odhodu z »Ranpora« vobče ni več mislila nanj, se je vedel enako kakor ona. Razumel je pomen te hlimbe.

Nikakor pa mu ni šlo v glavo, zakaj je Marija, ko so stopili v prvo kavnarno, prezrla vse prilike, ki ji jih je ponudil, da bi se z njim vsaj malce oddaljila od drugih. Tako rad bi bil izpregovoril z njo kako besedo v štiri oči, toda ona ga očitno ni hotela razumeti. Zakaj neki ne?

Roy tega ni vedel. Vedel je samo, da ni verjel — ne takrat ne zdaj — da bi bilo snidenje, čigar priča je bil snoči, ljubezenski sestanek.

Vendar pa je mladi človek skrbno skrival nevoljo, ki ga je obhajala zaradi nenadne izpremembe Marijinega vedenja. Govoril je o svojem velikem

navdušenju za hitre vozove, za lepa dekleta in za rivierno pri mesečni — skratka, za vse, kar utegne zanimati mladega človeka na izletu. Tedajci se je Brookby obrnil k njemu in na vse grlo zavpil:

»Smo že tu, prijatelj! Mōnaške luči... La Condamine... Monte Carlo!«

Automobil je brzel po klancu nizdol, in Roy je ob pogledu na iskreče se morje luči pod seboj še enkrat potipal toke z biseri v zadnjem hlačnem žepu.

»Nocoj?« se je vprašal. In spet se je ozrl po lučih, čez katere je legala, kakor na fotomontaži, čudna slika Emila Gouverna, neopazno se izpreminjajoča v koščeni, živčni obraz malega policista Beauriia.

Ob srebrenem, nenadnem smehu June Baddleyeve se je zdrnil.

»Izraz, ki ga imate zdajle, Roy, mi ni prav nič všeč.«

»O, kaj pa je?«

»Sama ne vem; prav tisto igralsko lice ima kakor Irena vsakikrat, kadar pridemo v Monte Carlo. In vsakikrat zaigra celo premoženje.«

»Nehaj!« je pikro rekla Irena.

June se je zasmejala.

»Irena postane zmerom nasajena, če kdo govori o igri. Nature ima grabežljivo, sreče pa nič. Hudo, kaj ne?«

Brookby je vrgel glavo nazaj in bunnil v kratek smeh.

Roy je pogledal Marijo. Odkar so se videle luči v Monte Carlu, ni bila več odprla ust.

Toda pri večerji — Brookby jih je zapeljal h »Quintu« v Rue des Iris — in potem, na izprehodu po raznih vrtovih, je bila spet takšna kakor prej ves večer: živahna in malce rezka, nasproti Royu pa izbegljiva.

Roya je bolj ko kdaj doslej moril teman občutek nevarnosti, nedolčnosti, skrivnostnih groženj in nezaneane sovražne moči. Nekaj zaradi Marije. Nekaj zaradi bisero, ki jih je imel v žepu, in zaradi dvoma, ki ga je mučil: ali naj že nocoj prične s tem, kar mu je Gouverne naročil, ali ne. In končno ga je begala tudi izprememba, ki jo je čutil v razpoloženju družbe — izprememba, ki se je razločno odražala v vedenju Irene Steuartove.

Irena, ki so jo bili prej zgolj živci, razigranost in prekipenjajoča volja, je bila po malem utihnula, toda njen molk je pretresal ostale kakor nema, grozeča bliskavica, ki vznemirja nebo v poletnih nočeh.

Roy je opazil, kako so jo drugi pogledovali. V teh pogledih se je vidno odražala tesnoba. Še Brookby je bil videti pod svojo veselo krinko ves v skrbeh. Z Ireno ob strani je stopal na čelu družbe po svetlih, tujih vrtovih; korak mu je bil nekam od sile drzen, večerna obleka preveč brezhibna, plavi lasje kar preskrbno počesani. Z eno roko je držal Ireno pod pazduho in ji tihot, strastno, nujno prigovarjal. Kakor bi jo karal ali pred nečim svaril. Ostala tri dekleta so čebljala in se smejala, a podoba je bilo, kakor da so zapletena v zaroto, ki ima namen, prepustiti Ireno in Brookbyja njuni usodi.